

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Reného Fischera a soudkyň JUDr. Martyiny Tvrdkové a Mgr. Halky Hovorkové ve věci

žalobců: a) **H. A. V.**, narozená xxx
bytem xxx xxx, xxx – xxx-xxx xxx, xxx
b) **D. V. S.**, narozený xxx
bytem xxx xxx, xxx – xxx-xxx xxx, xxx
oba zastoupeni advokátem JUDr. Milanem Kyjovským
sídlem Jaselská 202/19, 602 00, Brno

proti
žalovaným: 1) **Z. M.**, narozený xxx
bytem xxx xxx xxx, xxx xxx
2) **ŠXXXA s.r.o.**, IČO xxx
sídlem xxx xxx, xxx, xxx - xxx xxx
obě zastoupeny advokátem JUDr. Pavlem Musilem, Ph.D.
sídlem Hellichova 458/1, 118 00, Praha 1

o 1 384 440Kč s příslušenstvím

k odvolání žalobců proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 4. 9. 2024, č. j. 42 C 286/2022-213,

takto:

Rozsudek soudu I. stupně se zrušuje a věc se tomuto soudu vrací k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

- Soud I. stupně rozhodl v pořadí již druhým rozsudkem tak, že se zamítá žaloba s návrhem, aby žalované 1) a 2) byly povinny zaplatit žalobkyni a) částku 692 220 Kč s příslušenstvím, přičemž plněním jedné zaniká v rozsahu poskytnutého plnění povinnost druhé ze žalovaných plnit (výrok I.), zamítá se žaloba s návrhem, aby žalované 1) a 2) byly povinny zaplatit žalobci b) částku 692 220 Kč s příslušenstvím, přičemž plněním jedné zaniká v rozsahu poskytnutého plnění povinnost druhé ze žalovaných plnit (výrok II.) a žalobci a) a b) jsou povinni do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku zaplatit žalovaným 1) a 2) společně a nerozdílně náhradu nákladů řízení ve výši 271 959,60 Kč k rukám právního zástupce žalovaných 1) a 2).
- Takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobci (žalobkyně a) jako matka poškozené a žalobce b) jako syn poškozené) domáhali po žalovaných zaplacení částky ve výši 1 384 440 Kč (každý z žalobců částkou ve výši 692 220 Kč) z titulu jednorázové náhrady nemajetkové újmy pozůstalých. Uvedli, že poškozená O. V. (dále jen „poškozená“) byla zaměstnána buď u žalované 1) nebo 2) na základě faktického pracovního poměru bez písemné pracovní smlouvy za odměnu ve výši 100 Kč na hodinu jako uklízečka. Práce prováděla v budově České spořitelny v Xxx. Dne 1. 3. 2021 ve 14:30 hod. došlo k pracovnímu úrazu poškozené, když tato spadla ze světlíku v půdních prostorách proskleným stropem z výšky 14,8 m na zem, kde byla nalezena bez známek života pracovníky stavební firmy provádějící rekonstrukci. Pádem z výšky utrpěla poškozená zranění neslučitelná se životem, zejména fatální pohmoždění mozkového kmene. Věc byla prošetřována Policií České republiky (dále jen „PČR“). Usnesením ze dne 11. 6. 2021, č.j. KRPP-24683-48/TČ-2021-030571 byla věc odložena podle § 159a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Poškozená nebyla o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (dále jen

Shodu s prvopisem potvrzuje A. K.

„BOZP“) zaměstnavatelkou proškolená, ačkoliv pracovala na staveništi. V souvislosti s dodržováním pracovních předpisů bylo proti žalované podle informace od PČR zahájeno Státním úřadem inspekce práce řízení pro nelegální zaměstnávání poškozené. Podle Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 17. 12. 2020 o vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí 2020 činila průměrná mzda v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí 2020 celkem 34 611 Kč. Její dvacetinásobek pak odpovídá částce 692 220 Kč. Tyto nároky přísluší zaměstnanci i v případě existence tzv. faktického pracovního poměru. Pokud by soud na základě provedených důkazů dospěl k závěru, že faktickou zaměstnavatelkou poškozené byla žalovaná 2), lze vedle pracovněprávní odpovědnosti žalované 2) dovést i odpovědnost žalované 1) k náhradě škody pozůstalým podle ustanovení § 2910 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“). Např. zaměstnavatel porušil povinnost řádně své zaměstnance pojistit, nahlásit pracovní úraz poškozené pojišťovně, a následně též neposkytl součinnost s likvidací pojistné události. Přitom je zřejmé, že pokud by žalovaná 1) této své zákonné povinnosti dostála a s pojišťovnou spolupracovala tak, jak jí ukládají příslušné normy, pojišťovna by byla v souladu s vyhláškou č. 125/1993 Sb. povinna nárok pozůstalých odškodnit. Pokud soud dospěje k závěru, že faktickou zaměstnavatelkou zemřelé byla žalovaná 2), pak žalovaná 1) ze zákona ručí za splnění závazku ze strany žalované 2) žalobcům.

3. Žalovaná 1) navrhla žalobu zamítnout z důvodu, že není ve věci pasivně legitimována. V souvislosti s úklidovými pracemi, které poškozená vykonávala pro žalovanou 2), bylo vedeno Oblastním inspektorátem práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj správní řízení, z jehož výsledku vyplývá, že mezi poškozenou a žalovanou 2) vznikl faktický pracovní poměr. Žalovaná 1) je přesvědčena, že skutečnost, zda mezi poškozenou a jednou z žalovaných vůbec vznikl faktický pracovní poměr či nikoliv, je oprávněn určit výhradně soud v rámci řízení o žalobě na určení a nelze tak tuto žalobu opírat pouze o závěr správního orgánu. Tedy, dokud nebude na základě pravomocného rozhodnutí soudu určeno, že mezi poškozenou a jednou z žalovaných existoval pracovní poměr, není možné pravomocně rozhodnout o tom, zda nemajetková újma, jejíž náhrady se žalobci domáhají, vznikla v důsledku pracovního úrazu ve smyslu § 271k odst. 1 až 3 zák. práce a pokud ano, kdo je za ni odpovědný.
4. Žalovaná 2) navrhla rovněž žalobu zamítnout. Shodně s žalovanou 1) uvedla, že o tom, zda vznikl faktický pracovní poměr byl měl rozhodnout výhradně soud v samostatném řízení. Nad rámec uvedla, že ke vzniku předmětné nemajetkové újmy došlo při tzv. excessu poškozené, tedy jednání, které zcela vybočuje z pracovních úkolů, jež poškozená měla vykonávat a ani s nimi nijak nesouviselo. Svou argumentaci žalovaná 2) opírá zejména o skutečnosti zjištěné v průběhu prověřování úmrtí poškozené PČR. Z uvedeného spisu PČR vyplývá, že předmětem činností, které společnost Lxxx xxxl s.r.o. u žalované 2) objednávala, byly úklidové služby v kancelářích a schodišti v přízemí prvního patra, nikoliv na samotném staveništi (ve třetím patře), s čímž byla poškozená zcela zjevně seznámena, a to jak žalovanou 2) prostřednictvím své jednatelky - žalované a), tak i panem M. J. ze společnosti Lxxx xxxl s.r.o. Rovněž je podstatné, že poškozená podle uvedeného usnesení PČR neuklízela v budově poprvé. Tvrzení, že poškozená nebyla formálně proškolená z hlediska bezpečnosti práce (BOZP), je irelevantní v jakékoli příčinné souvislosti s vzniklou nemajetkovou újmou v důsledku úmrtí poškozené.
5. Soud I. stupně ve svém prvním rozhodnutí ze dne 1.11. 2023, č. j. 42 C 286/2022-150, zamítl žalobu, aby žalovaná 1) byla povinna zaplatit žalobkyni a) částku 692 220 Kč s příslušenstvím a žalovaná 1) byla povinna zaplatit žalobci b) částku 692 220 Kč s příslušenstvím a rovněž zamítl žalobu s návrhem, aby žalované 1) a 2) byly povinny zaplatit žalobkyni a) částku 692 220 Kč s příslušenstvím a rovněž, aby byly povinny zaplatit žalobci b) částku 692 220 Kč s příslušenstvím. Ve svém prvním rozhodnutí rovněž rozhodl, že ve vztahu mezi žalobci a) a b) a žalovanou 2) jsou žalobci a) a b) povinni společně a nerozdílně zaplatit žalované 2) náhradu nákladů řízení v částce 82 677 Kč a ve vztahu mezi žalobci a) a b) a žalovanou 1) jsou žalobci a) a b) povinni společně a nerozdílně zaplatit žalované 1) náhradu nákladů řízení v částce 82 677 Kč.

Shodu s prvopisem potvrzuje A. K.

6. Městský soud v Praze, jako soud odvolací, k odvolání žalobců rozsudek soudu I. stupně zrušil a věc mu vrátil k novému řízení. Ve svém odůvodnění odvolací soud uvedl, že pokud žalobci (každý z nich) požadovali zaplacení částky 692 220 Kč po žalované 1) in eventum po žalované 2), pak je měl soud I. stupně postupem podle § 43 o. s. ř. vyzvat k odstranění vad žaloby. V občanském soudním řízení (sporném) je vyloučeno označovat účastníky primárně a sekundárně, neboť to odporuje konstrukci § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o. s. ř. Uložil proto soudu I. stupně, aby nejprve podle § 43 o. s. ř. vyzval žalobce k odstranění vad žaloby, tedy přesné specifikaci, kdo stojí na straně žalované s tím, že žalobci uvedou, zda požadovanou částku 692 220 Kč požaduje každý z nich po žalované 1) nebo po žalované 2) popřípadě proti žalované 1) i žalované 2) současně. V případě, že bude každý ze žalobců uplatňovat částku 692 220 Kč po obou žalovaných, uvede, zda toto plnění po nich požaduje solidárně (společně a nerozdílně) nebo tak, že plnění některého ze žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnění povinnost ostatních.
7. V návaznosti na rozhodnutí odvolacího soudu navrhli žalobci změnu žaloby, kde specifikovali svůj žalobní petit v rozsahu, jak bylo uvedeno ve výroku rozsudku soudu I. stupně, tedy žalobkyně a) požadovala částku 692 220 Kč s příslušenstvím po obou žalovaných s tím, že plněním jedné zaniká v rozsahu poskytnutého plnění i povinnost druhé a žalobce b) požadoval částku 692 220 Kč s příslušenstvím rovněž po obou žalovaných s tím, že plněním jedné zaniká v rozsahu poskytnutého plnění i povinnost druhé. Soud I. stupně změnu žaloby usnesením ze dne 24. 4. 2024, č.j. 42 C 286/2022-201 připustil. Toto usnesení nabylo právní moci dne 6. 5. 2024.
8. Ve svém druhém rozhodnutí pak soud I. stupně opakovaně vyšel z listinných důkazů a výslechů svědků a účastnice a vzal za zjištěné, že V. D. S., nar. xxx je xxx poškozené V. O. V. a H. H. A., nar. xxx je xxx poškozené V. O. V.. V důsledku smrti poškozené byl žalobci b) udělen status sirotka a jeho opatrovníci byla ustanovena žalobkyně a). Příčinou smrti poškozené bylo pohmoždění mozkového kmene. Smrt poškozené nastala v přímé příčinné souvislosti s poraněními, která utrpěla dne 1. 3. 2021 při pádu z výšky. V krvi poškozené nebyla prokázána přítomnost ethanolu, ani jiné toxikologicky významné látky. Proti žalované 1) a 2) byla ze strany Státního úřadu inspekce práce zahájena kontrola ohledně dodržování povinností, se zaměřením zejména na dodržování povinností vyplývajících z právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce. Předmětný úraz poškozené byl vyšetřován PČR, která trestní věc odložila, neboť ve věci nešlo o podezření z trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. Společnost Lxxx xxxle s.r.o. si objednala u společnosti ŠxxxA s.r.o. úklidové práce na akci rekonstrukce pobočky České spořitelny v Xxx. Bylo dohodnuto, že fakturace bude probíhat podle skutečně provedených prací na základě soupisu provedených prací. Žalované 2) bylo ze strany Oblastního inspektorátu pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj udělena pokuta ve výši 200 000 Kč za přestupky týkající se nedostatečného dodržování pracovníprávních předpisů především ve vztahu k bezpečnosti práce a zaměstnávání cizinců. Paní Z. M. je majitelkou firmy ŠxxxA s.r.o., která se zabývá úklidovými službami. Má smlouvu se společností Lxxx xxxl s.r.o., kdy tato společnost si u ní objednala úklidové práce na rekonstrukci pobočky České spořitelny v Xxx. Poškozenou znala z minulosti, je to její dobrá známá z xxx. Poškozená potřebovala práci, protože byla ve špatné finanční situaci. Jelikož nemohla pracovat na smlouvu, tak se společně se p. M. domluvila na výkonu pracovní činnosti bez smlouvy. Za každou odpracovanou hodinu měla dostat částku ve výši 100 Kč, kterou jí vyplácela žalovaná 1) osobně, ale neví přesně kolik. Poškozená rozuměla česky. Ve čtvrtek 26. 2. 2021 odvezla p. M. poškozenou na předmětné místo, kde probíhala rekonstrukce a ukázala jí, co má dělat. Náplň její práce byl úklid schodiště v přízemí a v prvním patře. Nic jiného. Na stavbě tehdy pracovala čtvrtek, pátek, sobotu a v pondělí, kdy došlo k předmětné nehodě. Písemné projednání rizik na pracovišti nebylo vyhotoveno. Pouze bylo domluveno s jednatelem stavební firmy panem R. a stavbyvedoucím panem J., co bude potřeba. Proškolení o bezpečnosti práce s poškozenou provedeno nebylo, pouze byla upozorněna na to, aby uklízela kancelář a Shodu s prvopisem potvrzuje A. K.

schodiště, což byla práce úklidové firmy. Samotné staveniště, kde probíhaly stavební a zednické práce, nemělo být uklízeno. To nebylo ve smlouvě. Příslušníkům úklidové firmy ani nepříslušelo vstupovat na staveniště ve 3. patře. Budova měla čtyři patra, ve čtvrtém patře probíhala rekonstrukce. Ve třetím patře bylo schodiště, u světlíku betonová stěna s výlezem s ocelovou deskou s držáky. Za tím byl prosklený světlík spolu s vitrážemi.

9. Soud I. stupně následně opakovaně, jako ve svém prvním rozhodnutí, popsal místo, kde k úrazu došlo a okolnosti předmětného dne, kdy v tomto rozsahu odvolací soud plně odkazuje na obě předchozí rozhodnutí soudu I. stupně včetně rozhodnutí odvolacího, kde byl průběh nehody popsán.
10. Soud I. stupně následně znovu posoudil zjištěný skutkový stav soud zejména podle § 2910 o. z. a podle § 33 odst. 1, § 269 odst. 1, § 271i odst. 1, § 271k odst. 1, § 273 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „zák. práce“) a dále podle článku 24 bodu 3 Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech ze dne 28. 1. 2001. Uzavřel, že žalobkyně a) jednala za žalobce b) platně a je splněna i aktivní legitimace žalobců. K pasivní legitimaci uvedl, že žalovaná 1) není ve smyslu § 90 o. s. ř. pasivně legitimována, neboť poškozená vykonávala pracovní činnost, resp. měla založený faktický pracovní poměr, výhradně u žalované 2). Dále se pak soud I. stupně zabýval otázkou existence či neexistence pracovněprávního vztahu mezi poškozenou a žalovanou 2) ve smyslu ustanovení zák. práce a dospěl k závěru, že mezi poškozenou a žalovanou 2) byl uzavřen tzv. faktický pracovní poměr. Vzhledem k tomuto závěru dále posuzoval objektivní odpovědnost zaměstnavatele za škodu následkem utrpeného smrtelného úrazu poškozené. Základními předpoklady, které musí být splněny kumulativně pro vyvození odpovědnosti zaměstnavatele, jsou v tomto případě existence pracovního úrazu a následný vznik škody, mezi nimiž je třeba shledat příčinnou souvislost. Soud I. stupně pak došel k závěru, že na počínání poškozené je třeba hledět jako na plnění pracovních úkolů mimo rámec svěřených pracovních povinností (jako na tzv. exces), což bylo prokázáno výpověďmi svědků a podpůrně i účastnicí řízení. Především svědek J. a žalovaná 2) M., zcela shodně uvedli, že poškozená se v prostoru, kde došlo k jejímu následnému zřícení, neměla vůbec nacházet. K tomuto je pak třeba poznamenat i skutečnost, že pracovní náplní poškozené byl úklid předem vymezených prostor od prachu z transportované suti vzniklé v rámci rekonstrukce budovy, přičemž půdní prostory (tzv. 4 patro) včetně dveří do světlíku byly silně zaprášené bez známek úklidu, z čehož se lze důvodně domnívat, že poškozená se na předmětném místě nevyskytovala s úmyslem zde jakoukoliv úklidovou činnost vykonávat. Ze všech těchto důvodů soud I. stupně žalobu vůči žalované 1) i žalované 2) zamítl.
11. Výrok o náhradě nákladů řízení odůvodnil podle § 142 odst. 1 o. s. ř. tak, že přiznal žalované 1) a 2) společně a nerozdílně, jenž byly v řízení zcela úspěšné, nárok na náhradu nákladů řízení v částce 271 959,60 Kč, a to podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, (dále jen „a. t.“).
12. Proti tomuto rozsudku podali odvolání žalobci.
13. Žalobci v odvolání uplatnili odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř. Uvedli, že soud došel ke správným skutkovým i právním závěrům ohledně žalobkyně a), že je platně oprávněna jednat za žalobce b) a že oba žalobci jsou k podání žaloby aktivně legitimováni. Správně rovněž vyhodnotil, že poškozená konala pro žalovanou 2) práci na základě tzv. faktického pracovního poměru. Naopak žalobci nesouhlasí se závěrem soudu I. stupně s tím, že na počínání poškozené je třeba hledět jako na plnění pracovních úkolů mimo rámec svěřených pracovních povinností, jako na tzv. exces.
14. Žalobci uvedli, že soud I. stupně vyšel rovněž z účastnické výpovědi žalované 1), která uvedla, že poškozenou ohledně bezpečnosti práce proškolila, ačkoliv z příkazu Oblastního inspektorátu práce vyplynulo, že žalované 2) byla udělena pokuta ve výši 200 000 Kč za přestupky především ve vztahu k bezpečnosti práce. Již z tohoto důvodu je účastnická výpověď nevěrohodná. Dále uvedli, že z výpovědi svědka pana M. J. vyplynulo, že poškozená uměla trošku česky. Shodu s prvopisem potvrzuje A. K.

Z uvedeného je patrné, že měla jistou jazykovou bariéru a současně dle výsledku svědka dostala dílčí zadání „provést úklid po transportních cestách, kde se transportovala suť ze 3 NP“, popř. uklízet schody, zametat podlahy a prach. Pak je pochopitelné, že prováděla úklid i v 3 NP, v prostoru točitého schodiště či prostoru půdní vestavby poblíž revizních dvířek vedoucích ke „světlíku“. Pokud současně poškozená nebyla řádně proškolená v rámci BOZP, navíc pořádně neuměla česky, mohla jednoduše v rámci úklidu pokračovat do prostor světlíku, neboť se mohla oprávněně domnívat, že i zde má úklid provést, když na případné riziko pádu nebyla upozorněna. Nadto z protokolu o ohledání místa činu vyplývá, že poškozená byla v době úrazu oblečena v pracovním oděvu, poblíž světlíku byl nalezen prázdný černý igelitový pytel a o stěnu bylo opřené koště s lopatou, před ním byl pak položen smetáček s lopatkou a kbelík se štěrkem. Poškozená tedy evidentně bezprostředně před pádem ze světlíku prováděla úklid. K pracovnímu úrazu pak došlo v místě výkonu práce a v pracovní době. Žalobci zdůraznili, že u světlíku se nenacházelo žádné varování před hrozícím nebezpečím, žádné zabezpečení a nebylo zjevné, že vstup do tohoto prostoru je život ohrožující, poškozená nebyla ani proškolená o bezpečnosti práce a ani jí nebyl udělen výslovný pokyn, že do tohoto prostoru nemá vstupovat. Žalobci rovněž odkázali na judikaturu nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 2141/2011 a sp. zn. 21 Cdo 1148/20002. Závěrem shrnuli, že pokyn k plnění konkrétního pracovního úkolu musí být pro zaměstnance stejně srozumitelný, jako pokyn k zajištění BOZP, přičemž ani jednoho se poškozené v posuzovaném případě nedostalo. Poškozená dostala pokyn k úklidu budovy, což zjevně činila i bezprostředně před svým úmrtím. Naopak nikdo poškozené výslovně nesdělil, že do prostoru světlíku nesmí vstupovat. Ze všeho uvedeného vyplývá, že se nejednalo o exces, nýbrž o pracovní úraz, za nějž nese objektivní odpovědnost zaměstnavatel.

15. Pokud by se odvolací soud ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu I. stupně, napadají žalobci rovněž výroky o náhradě nákladů řízení. Poškozená byla živitelkou celé rodiny, v té době čtyřletého syna a matky v důchodovém věku. Kromě toho, že žalobci přišli i o podstatnou část svých příjmů, jsou zde i důvody zvláštního zřetele hodné, pro něž by žalobcům neměla být ukládána povinnost k náhradě nákladů řízení.
16. Závěrem žalobci navrhuji odvolacímu soudu, aby změnil rozsudek soudu I. stupně tak, že žalobě vyhová a přiznává žalobcům právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.
17. Žalovaná 1) ani žalovaná 2) se k podanému odvolání nevyjádřily.
18. Odvolací soud po zjištění, že odvolání je přípustné, bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou, že splňuje náležitosti uvedené v ust. § 205 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal podle § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř. v mezích podaného odvolání (§ 206 odst. 2 o. s. ř.) správnost napadeného rozsudku včetně správnosti postupu v řízení, které jeho vydání předcházelo, aniž by ve věci nařizoval odvolací jednání /§ 214 odst. 2 písm. d) o. s. ř./ a shledal, že stále nejsou dány podmínky pro konečné rozhodnutí ve věci.
19. Nejprve odvolací soud konstatuje, že soud I. stupně odstranil procesní pochybení jeho prvního rozhodnutí ve věci, když připustil změnu žaloby s řádnou specifikací žalobního žádání. Odvolací soud se dále ztotožňuje se závěry soudu I. stupně ohledně aktivní i pasivní legitimace účastníků řízení. Soud I. stupně správně uzavřel, že pasivně legitimně je ve věci žalovaná 2) a nikoliv žalovaná 1), kdy ke stejným závěrům došel i Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský a Karlovarský kraj. Odvolací soud k tomu pouze doplňuje, že uvedené vyplývá i z prakticky nesporných tvrzení účastníků, kteří shodně považují za pasivně legitimovanou žalovanou 2). Uvedené potvrdila i žalovaná 1), která je jedinou jednatelkou žalované 2) ve svém vyjádření k žalobě (tvrzení na č. l. 61 spisu). Správné jsou rovněž závěry soudu I. stupně ohledně uzavření faktického pracovního poměru mezi poškozenou a žalovanou 2). S těmito závěry se odvolací soud ztotožňuje a na odůvodnění těchto dílčích otázek ze strany soudu I. stupně je možno v plném rozsahu odkázat.

Shodu s prvopisem potvrzuje A. K.

20. Pokud však soud I. stupně uzavřel, že odpovědnost zaměstnavatele není dána, neboť na počínání poškozené je třeba hledět jako na plnění pracovních úkolů mimo rámec svěřených pracovních povinností (jako na tzv. *exces*), tak s tímto závěrem odvolací soud nesouhlasí.
21. Podle ustanovení § 269 odst. 1 zák. práce zaměstnavatel je povinen nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou pracovním úrazem, jestliže škoda nebo nemajetková újma vznikla při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.
22. Podle ustanovení § 270 odst. 1 zák. práce zaměstnavatel se zproští povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu zcela, prokáže-li, že vznikla *a)* tím, že postižený zaměstnanec svým zaviněním porušil právní, nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ačkoliv s nimi byl řádně seznámen a jejich znalost a dodržování byly soustavně vyžadovány a kontrolovány, nebo *b)* v důsledku opilosti postiženého zaměstnance nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek a zaměstnavatel nemohl škodě nebo nemajetkové újmě zabránit, a že tyto skutečnosti byly jedinou příčinou škody nebo nemajetkové újmy.
23. Podle ustanovení § 270 odst. 2 zák. práce zaměstnavatel se zproští povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu zčásti, prokáže-li, že vznikla *a)* v důsledku skutečností uvedených v odstavci 1 písm. a) a b) a že tyto skutečnosti byly jednou z příčin škody nebo nemajetkové újmy, nebo *b)* proto, že si zaměstnanec počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování tak, že je zřejmé, že ačkoliv neporušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jednal lehkomyšlně, přestože si musel vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem být vědom, že si může způsobit újmu na zdraví. Za lehkomyšlné jednání není možné považovat běžnou neopatrnost a jednání vyplývající z rizika práce.
24. Podle ustanovení § 270 odst. 3 zák. práce zproští-li se zaměstnavatel povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu zčásti, je povinen určit část, kterou nese zaměstnanec, podle míry jeho zavinění; v případě uvedeném v odstavci 2 písm. b) je však povinen zaměstnavatel uhradit alespoň jednu třetinu škody nebo nemajetkové újmy.
25. Podle ustanovení § 270 odst. 4 zák. práce při posuzování, zda zaměstnanec porušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, se zaměstnavatel nemůže dovolávat všeobecných ustanovení, podle nichž si má každý počínat tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.
26. Odvolací soud k výše uvedené zákonné úpravě uvádí, že předpokladem odpovědnosti zaměstnavatele za škodu, která se zaměstnanci stala, je odpovědností objektivní. Předpoklady odpovědnosti zaměstnavatele za škodu zaměstnanci jsou *a)* existence pracovního úrazu, *b)* vznik škody a příčinná souvislost mezi pracovním úrazem a vznikem škody. Ke vzniku nároku na náhradu škody je zapotřebí, aby všechny tři tyto předpoklady byly splněny současně. Při tomto typu odpovědnosti pro vznik odpovědnosti není porušení právní povinnosti vyžadováno, tím méně ne zaviněné porušení právní povinnosti. Zákon proto zdůrazňuje, že zaměstnavatel je povinen nahradit škodu, i když dodržel povinnosti vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a že jedinou možností k částečnému či úplnému zproštění zaměstnavatele z odpovědnostního vztahu **jsou liberační důvody upravené v § 270.** Otázka, zda úraz, který utrpěl zaměstnanec, je v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů, je posouzení, zda je dána tato souvislost z hlediska místního, časového a věcného, tedy zda taková souvislost je dána vzhledem ke vztahu činnosti, při níž došlo k úrazu, k plnění povinností, které pro zaměstnance vyplývají z pracovního poměru. Pro hodnocení, zda se jedná o pracovní úraz, případně zda zaměstnavatel za pracovní úraz odpovídá či nikoliv (případně v jakém poměru dle míry zavinění) je rozhodné, při jaké činnosti zaměstnance k události došlo. „*Každý zaměstnanec, ať už kterékoliv profese, vykoná v průběhu pracovního dne mnoho různých úkonů, které v přísném slova smyslu nemají souvislost s plněním pracovních úkolů. Pokud však tyto činnosti nevybočují z obvyklého rámce, nelze je považovat za exces z pracovních povinností*“ (shodně rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 2141/2011, ze dne 04.09.2012). Dle rozsudku Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1148/2002,

Shodu s prvopisem potvrzuje A. K.

ze dne 24.02.2003 *za činnost v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů je třeba – vedle činnosti konané přímo na příkaz zaměstnavatele – považovat též činnost vykonávanou bez vnějšího podnětu jiných osob, pouze na základě vlastního rozhodnutí zaměstnance. Pro závěr, zda lze takto pojatou činnost zaměstnance považovat za plnění pracovních úkolů nebo činnost v přímé souvislosti s ním, není významný motiv či pobuňka zaměstnance, tj. vzdálenější předpoklady a představy, z nichž jednající vychází, rozhodující je, zda z hlediska věcného, místního i časového jde objektivně o činnost konanou pro zaměstnavatele.*“ Každý případ je tak nutné posuzovat individuálně, zejména ve vztahu ke konkrétním okolnostem případu a poměrům či „zvykům“ u příslušného zaměstnavatele. Z provedeného dokazování přitom vyplynulo, že k úrazu poškozené došlo během faktického pracovního poměru v pracovní době a v místě výkonu práce. Poškozená v tomto případě pracovala pro žalovanou 2) v budově České spořitelny v Xxx, kde měla dle pokynu uklízet tamní prostory. Poškozená v době nehody měla na sobě reflexní vestu a modré gumové rukavice. Nic nenasvědčovalo tomu, že by poškozená v místě výkonu práce vykonávala nějakou jinou činnost než tu, která jí byla uložena. Soud I. stupně pak dovodil, že se nejedná o pracovní úraz, neboť předmětem úklidu neměla být část budovy, kde k úrazu poškozené došlo a poškozená se v době úrazu nacházela na místě, kde uklízet neměla a že tedy šlo ze strany poškozené o exces. Takový závěr je dle odvolacího soudu nejen nesprávný, ale byl by rovněž nepřiměřeně přísný. To vše za situace, kdy z obsahu spisu a rovněž z obsahu policejního spisu KRPP- 24683-27/TČ -2021-030571 (např. úřední záznam o podaném vysvětlení Z. M. ze dne 9. 3. 2021) vyplývá, že proškolení o bezpečnosti práce s poškozenou provedeno nebylo. Jinými slovy lze říci, že poškozená pracovala u žalované 2) již několikátý den v prostorách budovy, kde vykonávala úklidové práce. Konkrétně poškozená pracovala v prostorách České spořitelny v Xxx od čtvrtka 26. 2. 2021 až do pondělí 1. 3. 2021, kdy došlo k předmětné nehodě. Tyto práce jí byly zadány xxx společností žalované 2), která jí ve čtvrtek 26. 2. 2021 sdělila, že má uklízet schodiště v přízemí a prvním patře. Další úkoly jí měl zadávat pan J. ze stavební firmy. V den úrazu měla být předmětem úklidu transportní zóna z třetího nadzemního podlaží. Žádné proškolení ohledně bezpečnosti práce s poškozenou provedeno nebylo, a to za situace, kdy úklidové práce byly prováděny na staveništi. Poškozené rovněž nebylo nikým sděleno, kde se nemá pohybovat, kam nevstupovat. Místo pádu pak nebylo nikterak označeno. Z uvedeného lze tedy uzavřít, že pokud nebyla poškozená řádně poučena o bezpečnosti práce, nebylo jí výslovně řečeno, kam nemá vstupovat, nelze uzavřít, že pokud při provádění úklidových prací vstoupila na místo, které jí nebylo přímo uloženo uklízet, že by se dopustila tzv. excessu a smrtelný úraz, který utrpěla, nebyl úrazem pracovním. Vzhledem k tomu, že otázka existence pracovního úrazu je otázkou právní, odvolací soud oproti soudu I. stupně uzavírá, a to za shodného skutkového stavu popsaného soudem I. stupně, že dne 1. 3. 2021 poškozená O. V. utrpěla pracovní úraz tak, jak je definován v § 271k zák. práce.

27. Zproštění objektivní odpovědnosti zaměstnavatele pak upravuje ustanovení § 270 zák. práce. V ustanovení § 270 odst. 1 zák. práce jsou upraveny podmínky, za kterých se může zaměstnavatele své odpovědnosti zprostit zcela. Zaměstnavatel by se v takovém případě zprostil své odpovědnosti, pokud by postižený zaměstnanec svým zaviněním porušil právní, nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, **ovšem za situace, kdy s nimi byl řádně seznámen a jejich znalost a dodržování byly soustavně vyžadovány a kontrolovány**, nebo v důsledku opilosti postiženého zaměstnance nebo v důsledku zneužití jiných návykových látek a zaměstnavatel nemohl škodě nebo nemajetkové újmě zabránit, a že tyto skutečnosti byly jedinou příčinou škody nebo nemajetkové újmy. Zčásti se pak zaměstnavatel své odpovědnosti zprostití, prokáže-li, že škoda vznikla v důsledku skutečností uvedených v odstavci 1 písm. a) a b) a že tyto skutečnosti byly jednou z příčin škody nebo nemajetkové újmy, nebo proto, že si zaměstnanec počínal v rozporu s obvyklým způsobem chování tak, že je zřejmé, že ačkoliv neporušil právní nebo ostatní předpisy anebo pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, jednal lehkomyšlně, přestože si musel vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem být vědom, že si může způsobit újmu na zdraví. Za lehkomyšlné jednání není možné považovat běžnou neopatrnost a jednání vyplývající z rizika práce. Vzhledem k tomu, že Shodu s prvopisem potvrzuje A. K.

se soud I. stupně zproštěním odpovědnosti zaměstnavatele (žalované 2) dosud nezabýval, bude nutno řízení dále doplnit. Aniž by odvolací soud chtěl jakkoliv předvídat rozhodnutí soudu I. stupně k této otázce, upozorňuje na skutečnost, že pro plné zproštění odpovědnosti je vyžadováno nejen porušení předpisů, povinností či BOZP ze strany zaměstnance (poškozené), ale kumulativně rovněž to, že zaměstnanec byl s těmito BOZP řádně seznámen a jejich dodržování bylo ze strany zaměstnavatele vyžadováno. Zaměstnanec musí být s těmito předpisy především řádně seznámen. Zvolená forma seznámení musí odpovídat duševní úrovni zaměstnance a časový rozsah musí být zvolen tak, aby byl zaměstnanec schopen požadovaná pravidla chování náležitě vnímat. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 2141/2011 *pokynem ke zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je jakýkoli výslovný pokyn učiněný písemně nebo ústně, bez ohledu na to, do jaké míry jeho obsah odpovídá pravidlům společenských konvencí, jestliže stanoví pro podřízené závažný způsob chování. Pokyn ke zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nelze chápat jen jako formalizované abstraktní poučování o pravidlech chování v situacích, které teoreticky mohou (ale nemusí) v budoucnu nastat, nýbrž také jako praktickou reakci, jejímž smyslem je usměrnit jednání podřízených v reálném čase tak, aby se vyhnuli možnému nebezpečí, které by v průběhu výkonu práce při jiném způsobu chování mohlo reálně brožit*. Rovněž z provedeného dokazování vyplynulo, že poškozená nebyla v době pracovního úrazu pod vlivem alkoholu či jiných návykových látek. K částečnému zproštění odpovědnosti zaměstnavatele pak odvolací soud uvádí, že relativně samostatným liberačním důvodem, který může být podkladem pro částečné zproštění v rozsahu nejvýše dvou třetin, je lehkomyšlné jednání zaměstnance. Tuto otázku je třeba zkoumat v každé věci s přihlédnutím k individuálním okolnostem případu; v tomto rámci musí být posuzováno, zda lze v jednání zaměstnance spatřovat pouhou běžnou neopatrnost nebo jednání vyplývající z rizika práce (což ke zproštění nevede), anebo zda oproti tomu lze jednání zaměstnance charakterizovat jako nebezpečné riskování a hazardérství, tj. lehkomyšlné. V posledně uvedeném případě je pak nutno soustředit pozornost na zjištění, zda riskování a hazardérství bylo vědomé, zda si zaměstnanec uvědomoval vzhledem ke své kvalifikaci a zkušenostem, že si může způsobit újmu na zdraví (shodně Komentář Zákoník práce, 4. vydání, 2023, s. 1162–1170: Z. Novotný).

28. Vzhledem k tomu, že se soud I. stupně otázkou zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu způsobenou poškozené pracovním úrazem dosud vůbec nezabýval, jsou naplněny odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. d), e) a g) o. s. ř. Vzhledem k uvedenému odvolací soud zrušil napadený rozsudek postupem dle ust. § 219a odst. 2 o. s. ř. a podle ust. § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V něm soud I. stupně bude zkoumat případnou míru zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za pracovní úraz, vyvstane-li potřeba poučení dle § 118a odst. 1 a 3 o. s. ř., poučí účastníky o povinnosti tvrzení a důkazní včetně sdělení následků neuposlechnutí této výzvy, přičemž odvolací soud zdůrazňuje, že k otázce zproštění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu má povinnost tvrzení a důkazní zaměstnavatel.
29. Vysloveným právním názorem odvolacího soudu je soud I. stupně v dalším řízení vázán (§ 226 odst. 1 o. s. ř.). V novém rozhodnutí, kterým se před ním bude řízení končit, tento soud opětovně rozhodne i o nákladech řízení, včetně nákladů řízení odvolacího (§ 224 odst. 3 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 20. listopadu 2024

Mgr. René Fischer v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje A. K.